

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXLVII. ad annum CCCCI.

Parisiis, 1644

Capitvla.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15256

- XXI. *Vt nullus episcopus alienum clericum audeat retinere vel ordinare.*
- XXII. *Vt nullus clericus ordinetur, nisi fuerit probabilis.*
- XXIII. *De precibus & orationibus.*
- XXIV. *Vt in sacrificio tantum panis & calix offeratur.*
- XXV. *Ne clerici vel continentes, ad viduas vel virgines soli habeant accessum.*
- XXVI. *Vt prima sedis episcopus princeps sacerdotum non appellatur.*
- XXVII. *Vt clerici tabernas non ingrediantur.*
- XXVIII. *Vt episcopus sine formata metropolitani longius non profiscatur.*
- XXIX. *Vt missa a ieiunis celebretur.*
- XXX. *Vt nullus in ecclesia conuiuetur.*
- XXXI. *Vt paenitentibus iuxta peccatorum modum paenitentia detur.*
- XXXII. *Vt presbyter preter iussa vel absentiam episcopi non reconciliet paenitentes.*
- XXXIII. *De custodia sacrarum virginum.*
- XXXIV. *De baptizandis egrotis, qui iam loqui non possunt.*
- XXXV. *Ne apostatis vel histrionibus conuersis paenitentia negetur.*
- XXXVI. *Vt presbyter chrisma non conficiat.*
- XXXVII. *Vt clerici sine necessitate in aliena ciuitate non immoretur.*
- XXXVIII. *Vt non liceat fieri translationes episcoporum.*
- XXXIX. *Vt non presumant duo episcopi ordinare pontificem.*
- XL. *Vt dum episcopus eligitur, si contradictores habeat, quinque sacerdotes conueniant.*
- XLI. *Vt per singulos annos conuenientes episcopi ad Concilium, etiam de paschali solemnitate a primatu suo informantur.*
- XLII. *Vt non accipiat alium episcopum plebs, quae in diocesi semper subiacta.*
- XLIII. *Vt qui plebe sua contempta, ad Concilium venire detrectant, & plebem & honorem amittant.*
- XLIV. *Vt clericum alienum nullus sibi presumat episcopus ordinare.*
- XLV. *Vt episcopus, qui plures habet clericos, ei qui eget, ad ordinandum postulatus, largiatur.*
- XLVI. *Vt episcopus in diocesi factus, solum eam plebem teneat, in qua extitit ordinatus.*
- XLVII. *Vt preter scripturas canonicas, nihil in ecclesia legatur sub nomine diuinarum scripturarum.*
- XLVIII. *De baptizatis a Donatistis.*
- XLIX. *Vt ea quae quis in ecclesiastico positus gradu acquisiuit, ecclesia conferantur.*
- L. *Vt gesta Concilii episcoporum subscriptionibus confirmantur.*

^d CAESARIO & Attico viris clarissimis consulibus, ^e Kal. Septembris Carthagine in ^f secretario ^g basilicae Restituta, cum Aurelius episcopus vna cum episcopis confedisset, astantibus etiam diaconibus, constituta sunt haec, quae in praesenti Concilio definita sunt.

CAPITVLA.

I.

Placuit ergo in principio propter errorem, qui

sæpe solet oboriri, vt omnes Africanæ prouinciæ
episcopi obseruationem paschalem ab ecclesia Car-
thaginenfi curent accipere.

II.

Similiter placuit, vt propter causas ecclesiasticas,
quæ ad perniciem plebium sæpe veterascunt, sin-
gulis quibusque annis Concilium conuocetur. Ad
quod omnes prouinciæ quæ primas sedes habent,
de Conciliis suis ternos legatos mittant, vt & mi-
nus inuidiosi, minusque hospitibus sumptuosi
conuentus plena possit esse auctoritas. De Tripoli
autem, propter inopiam episcoporum, vnus epi-
scopus veniat.

Cod. Can.
cap. 18.

Cod. Can.
cap. 14.

III.

Item placuit, vt^h ordinandis episcopis vel cleri-
cis, prius ab ordinatoribus suis decreta Concilio-
rum auribus eorum inculcentur, ne se aliquid con-
tra statuta Concilii fecisse asserant.

Cod. Can.
cap. 18.
Distinct. 38.
Placuit, vt
ordinand.

IV.

Item placuit, vt ante viginti quinque annos æta-
tis nec diaconi ordinentur, nec virgines conse-
crentur. Et vt lectores populum non saluent.

Dist. 7.
Placuit, vt
ante annos
25. Et 20. q.
1. Placuit, vt
supra.

Hoc Capitulum in vetustis quibusdam codicibus sic habetur.

Item placuit, vt lectores populum non saluent,
& vt ante 25. annos nec clerici ordinentur, nisi
primum diuinis scriptis instructi, vel ab infantia e-
ruditi, propter fidei professionem vel assertio-
nem.

V.

Item placuit, vt etiam per solennissimos pascha-
les dies¹ sacramentum catechumenis non detur,

Concil. Tom. 3.

Ppp ij

nisi solitum sal: quia si fideles per illos dies sacramentum non mutant, nec catechumenis oportet mutari.

VI.

Cod. Can.
cap. 18.

Item placuit, vt corporibus defunctorum eucharistia non detur. Dictum est enim a Domino:

Matt. 26.

Accipite & edite. Cadauera autem nec accipere possunt, nec edere. Cauendum est etiam ne mortuos baptizari posse fratrum infirmitas credat, cum eucharistiam mortuis non dari animaduuerit.

VII.

Cod. Can.
cap. 19.
4. qu. 5.
Quisquis.

Aurelius episcopus dixit: Quisquis episcoporum accusatur, ad primatem prouinciæ ipsius causam deferat accusator. Nec a communione suspendatur, cui crimen intenditur, nisi ad causam suam dicendam primatis literis euocatus, minime occurrerit, hoc est, intra spatium mensis, ex ea die, qua eum literas accepisse constiterit. Quod si aliquas veras necessitatis causas probauerit, quibus eum occurrere non potuisse manifestum sit, causæ suæ dicendæ intra alterum mensem integram habeat facultatem. Verum post mensem secundum tam diu non communicet, donec purgetur. Sin autem nec ad Cōcilium vniuersale anniuersarium occurrere voluerit, vt vel ibi causâ eius terminetur, ipse in se damnationis suæ sententiam dixisse iudicetur. Tempore sane quo non communicat, nec in sua plebe communicet. Accusator autem eius si nunquam diebus causæ dicendæ defuerit, a communione non remoueatur. Si vero aliquando defuerit, subtrahens se, restituto in communi-

nem episcopo, ipse remoueat; ita tamen, ut nec ipsi adimatur facultas causæ peragendæ, si se ad diem occurrere non noluisse, sed non potuisse, probauerit. Illud vero placuit, ut cum agere cœperit in episcoporum iudicio, si fuerit accusatoris persona culpabilis, ad accusandum vel agendum non admittatur, nisi proprias causas, non tamen ecclesiasticas, dicere voluerit.

4. q. 6. Il-
lud vero
placuit.
Cod. Can.
cap. 20.
15. q. 7. Si
autem pres-
byteri vel
diaconi.

VIII.

Si autem presbyteri vel diaconi fuerint accusati, adiuncto sibi ex vicinis locis legitimo numero collegarum, id est, in presbyteri nomine quinque, in diaconi duobus; episcopi ipsorum causas discutiant, eadem dierum & dilationum & a communionemotionum, & discussione personarum, inter accusatores & eos qui accusantur, forma seruata. Reliquorum autem causas etiam solus episcopus loci agnoscat & finiat.

IX.

Item placuit, ut quisquis episcoporum, presbyterorum & diaconorum seu clericorum, cum in ecclesia ei crimen fuerit intentatum, vel ciuilibus causa fuerit commota, si relicto ecclesiastico iudicio, publicis iudiciis purgari voluerit, etiam si pro ipso fuerit prolata sententia, locum suum amittat, & hoc in criminali iudicio. In ciuili vero perdat quod euicit, si locum suum obtinere voluerit. Cui enim ad eligendos iudices vndique patet auctoritas, ipse se indignum fraterno consortio iudicat, qui de vniuersa ecclesia male sentiendo, de iudicio sæculari poscit auxilium, cum priuatorum Christiana-

Cod. Can.
cap. 15.
11. q. 1. Pla-
cuit, ut
quisquis
episcoporum.

1. Cor. 6. norum causas Apostolus ad ecclesiam deferri, atque ibi determinari præcipiat.

X.

Cod. Can.
cap. 15.
2. q. 6. Placuit.

Hoc etiam placuit, ut si a quibuscumque iudicibus ecclesiasticis, ad alios iudices ecclesiasticos, ubi est maior auctoritas, fuerit prouocatum, non eis obsit, quorum fuerit soluta sententia, si conuicti non potuerint, vel inimico animo iudicasse, vel aliqua cupiditate aut gratia deprauati. Sane si ex consensu partium iudices electi fuerint, etiam a pauciore numero, quam constitutum est, non liceat prouocari.

XI.

1. q. 6. Sane
fi.
Cod. Can.
cap. 15.

Ut filii episcoporum vel clericorum spectacula sæcularia non exhibeant, sed nec spectent, quandoquidem a spectaculo & omnes laici prohibeantur. Semper enim Christianis omnibus hoc interdictum est, ut ubi blasphemi sunt, non accedant.

XII.

Cod. Can.
cap. 21.

Item placuit, ut filii vel filia episcoporum, vel quorumlibet clericorum, gentibus, vel hæreticis aut schismaticis matrimonio non iungantur.

XIII.

Cod. Can.
cap. 22.

Ut episcopi vel clerici, in eos qui catholici Christiani non sunt, etiam si consanguinei fuerint, nec per donationes, nec per testamentum rerum suarum aliquid conferant.

XIV.

Con. Afr.
cap. 2.

Ut episcopi vel clerici suos filios a sua potestate per emancipationem exire non sinant, nisi de moribus eorum fuerint & ætate securi, ut possint ad eosiam propria pertinere peccata.

XV.

Item placuit, vt episcopi & presbyteri & diaconi vel clerici non sint conductores, neque procuratores, neque vlllo turpi vel inhonesto negotio victum quærant: quia respicere debeant scriptum esse: *Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus.*

Cod. Can.
cap. 16.
21. q. 3. Pla-
cuit, vt e-
piscopi.

1. Tim. 2.

Idem cap. 15. sic in vetustis quibusdam libris legitur: Vt episcopi, presbyteri & diacones non sint conductores aut procuratores priuatorum, neque vlllo negotio tali victum quærant, quo eos peregrinari vel ab ecclesiasticis officiis auocari, necesse sit.

XVI.

Vt nullus clericorum amplius recipiat, quam cuiquam accommodauerit: si pecuniam accipiat, speciem eandem, quantam dederit, accipiat: & quidquid aliud, tantum, quantum dederit, accipiat.

Cod. Can.
cap. 16.
14. qu. 4.
Nullus cle-
ricorum.

XVII.

Vt^k cum omnibus omnino clericis extraneæ feminæ non cohabitent, sed solæ matres, auia, materteræ, amitæ, sorores & filia fratrum aut sororum, & quæcumque ex familia, domestica necessitate, etiam antequam ordinarentur, iam cum eis habitabant: vel si filii eorum, iam ordinatis parentibus, vxores acceperint; aut seruis non habentibus in domo quas ducant, aliunde ducere necessitas fuerit.

Dif. 81. cum
omnibus
omnino.

XVIII.

Vt episcopi, presbyteri & diaconi non ordinentur, priusquam omnes qui sunt in domo eorum, Christianos catholicos fecerint.

Con. Afr.
cap. 3.

XIX.

Placuit, vt lectores, cum ad annos pubertatis

Cod. Can.
cap. 16.

Dist. 23.
Lectores
cum ad.

venerint, cogantur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri.

Hoc 19. cap. vetusti codices sic habent: Vt lectores vsque ad annos pubertatis legant; deinceps autem, nisi vxores, custodita pudicitia, duxerint, aut continentiam professi fuerint, legere non sinantur.

XX.

7. q. 1. Placuit, vt a nullo.

Placuit, vt a nullo episcopo vsurpentur plebes alienæ, nec aliquis episcoporum supergrediatur in dicecesi suam collegam.

XXI.

Dist. 71.
Clericum
alienum nisi.

Vt clericum alienum, nisi concedente eius episcopo, nemo audeat vel retinere, vel promouere in ecclesia sibi credita. Clericorum autem nomen etiam lectores, & psalmistæ, & ostiarii retinent.

XXII.

Dist. 14.
Nullus clericorum.

Vt nullus ordinetur clericus, nisi probatus vel episcoporum examine, vel populi testimonio.

XXIII.

Vt nemo in precibus vel Patrem pro Filio, vel Filium pro Patre nominet. Et cum altari assistitur, semper ad Patrem dirigatur oratio. Et quicumque sibi preces aliunde describit, non eis vtatur, nisi prius eas cum instructoribus fratribus contulerit.

XXIV.

Concilii
Afr. cap. 4.
De cõf. dist.
2. in sacrament.

Vt in sacramentis corporis & sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quam ipse Dominus tradidit, hoc est, panis & vinum aquæ mixtum. Nec amplius in sacrificiis offeratur, quam de vuis & frumentis.

Hoc cap. 24. in vetustis codicibus ita habetur: Vt in sacramentis corporis & sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quam ipse Dominus tradidit, hoc est, panis & vinum aquæ mixtum. Primi-

Primitiæ vero, seu mel & lac, quod vno die solennissimo pro infantis mysterio solet offerri, quamuis in altari offeratur, suam tamen habent propriam benedictionem, vt a sacramento Dominici corporis aut sanguinis distinguantur: nec amplius de primitiis offeratur, quam de visis & frumentis.

XXV.

Vt clerici vel continentes, ad viduas vel virgines, nisi iussu vel permissu episcoporum & presbyterorum, non accedant. Et hoc non soli faciant, sed cum clericis, vel cum his, cum quibus episcopus iusserit vel presbyter. nec ipsi episcopi aut presbyteri soli habeant accessum ad huiusmodi feminas, nisi aut clerici præsentés sint, aut graues aliqui Christiani.

Con. Afr.
cap. 5.
Dist. 81.
Clerici vel
continentes.

XXVI.

Vt primæ sedis episcopus non appelletur princeps sacerdotum, aut summus sacerdos, aut aliquid huiusmodi, sed tantum primæ sedis episcopus.

Con. Afr.
cap. 6.
Dist. 99.
Primæ sedis
episcopus.

XXVII.

Vt clerici, edendi vel bibendi causa, tabernas non ingrediantur, nisi peregrinationis necessitate compulsi.

Con. Afr.
cap. 7.

XXVIII.

Item placuit, vt episcopi trans mare non proficiscantur, nisi consulto primæ sedis episcopo suæ cuiusque prouinciæ, vt ab eo præcipue possint sumere formatam. Hinc etiam dirigendæ literæ Concilii ad transmarinos episcopos.

Dist. 44.
Clerici edendi vel
bibendi.
Cod. Can.
cap. 23.

XXIX.

Vt sacramenta altaris non nisi a ieiunis hominibus celebrentur, excepto vno die anniuersario, quo cœna Domini celebratur. Nam si aliquorum,

Afr. cap. 8.
De conf.
dist. 1. Sa-
cramenta
altaris.

pomeridiano tempore defunctorum, siue episcoporum seu clericorum, siue ceterorum, commendatio facienda est, solis orationibus fiat, si illi qui faciunt, iam pransi inueniantur.

XXX.

Afr. cap. 9.
Dist. 49.
Nulli episcopi in ec.

Vt^m nulli episcopi vel clerici in ecclesia conuiuentur, nisi forte transeuntes hospitiorum necessitate illic reficiantur. Populi etiam ab huiusmodi conuiujs, quantum fieri potest, prohibeantur.

XXXI.

Afr. cap. 10.
16. q. 7. Pœnitentibus secundum.

Vt pœnitentibus secundum peccatorum differentiam episcopi arbitrio pœnitentiæ tempora decernantur.

XXXII.

Afr. cap. 10.
16. q. qu. 9.
Presbyter inconsulto episcopo.

Vt presbyter, inconsulto episcopo, non reconciliet pœnitentem, nisi absente episcopo, & necessitate cogente. Cuiuscumque autem pœnitentis publicum & vulgatissimum crimen est, quod vniuersa ecclesia nouerit, ante absidem manus ei imponatur.

XXXIII.

Afr. cap. 11.

Vt virgines sacræ, cum parentibus, a quibus custodiebantur, priuatæ fuerint, episcopi prouidentia, vel presbyteri, vbi episcopus absens est, in monasterio virginum, vel grauioribus feminis commendentur, vt simul habitantes, inuicem se custodiant, ne passim vagantes, ecclesiæ lædant estimationem.

XXXIV.

Afr. cap. 12.
De conf.
dist. 4. Ægrotantes.
Afr. cap. 12.
De conf.
dist. 1. Scenicis atque.

Vt ægrotantes, si per se respondere non possunt, cum voluntatis eorum testimonium hi qui sui sunt, periculo proprio dixerint, baptizentur.

XXXV.

Vt scenicis atque histrionibus, ceterisque huiusmodi personis vel apostaticis, conuersis vel reuersis ad Dominum, gratia vel reconciliatio non negetur.

16. qu. 6.
Presbyter
inconsulto
episcopo.

XXXVI.

Vt presbyter inconsulto episcopo virgines non consecret, chrisma vero nunquam conficiat.

XXXVII.

Vt clerici in aliena ciuitate non immorentur, nisi causas eorum iustas episcopus loci vel presbyteri locorum peruiderint.

XXXVIII.

Illud autem suggerimus, mandatum nobis, quod etiam in * Capuensi plenaria Synodo videtur statutum: non liceat fieri rebaptizationes & reordinationes, vel translationes episcoporum. Nam Cresconius Villæregiensis episcopus, plebe sua derelicta, Tubuniensem inuasit ecclesiam; & usque hodie commonitus, secundum quod statutum fuerat, relinquere eandem, quam inuaserat plebem, contempsit. Aduersus istum, quæ pronuntiata fuerant, confirmata quidem audiuimus: sed petimus, secundum quod nobis mandatum est, vt dignemini dare fiduciam, quo iam, necessitate ipsa cogente, liberum sit nobis, rectorem prouinciæ, secundum statuta gloriosissimorum principum, aduersus illum adire; vt qui miti admonitioni sanctitatis vestræ acquiescere noluit, & emendare illicitum, auctoritate iudiciaria protinus excludatur. Aurelius episcopus dixit: Ser-

De conse.
dist. 4. Non
licet fieri.

1. q. 1. Petimus.

uata forma disciplinae, non aestimabitur appetitus, si a vestra caritate modeste conuentus, recedere detrectauerit, cum fuerit suo contemptu & contumacia faciente, etiam auctoritate iudiciaria conuentus. Honoratus & Vrbanus episcopi dixerunt: Hoc enim omnibus placet. Ab vniuersis episcopis dictum est: Iustum est, Placet.

XXXIX.

Afr. cap. 16.

Honoratus & Vrbanus episcopi dixerunt: Et illud nobis mandatum est, vt quia proxime fratres nostri Numidiae duo episcopi ordinare praesumpserunt pontificem, non nisi a duodecim censeatis episcoporum celebrari ordinationes. Aurelius episcopus dixit: Forma antiqua seruabitur, vt non minus quam tres sufficiant, qui fuerint destinati ad episcopum ordinandum, propterea quia & in Tripoli forte & Arzuge interiacerent videntur barbarae gentes. Nam in Tripoli (vt asseritur) episcopi sunt quinque tantummodo, & possunt forte de ipso numero vel duo necessitate aliqua occupari. Difficile est enim, vt de quolibet numero omnes possint occurrere. Numquid debet hoc ipsum impedimento esse ecclesiasticae vtilitati? Nam & in hac ecclesia, ad quam dignata est sanctitas vestra conuenire, crebro ac pene per diem Dominicam ordinandos habemus. Numquidnam frequenter duodecim vel decem, vel multo minus adducere possum episcopos? Sed facile est mihi, duos adiungere meae paruitati episcopos vicinos. Quapropter cernit mecum caritas vestra, hoc ipsum obseruari non posse.

Sed illud est statuendum, ut quando ad eligendum episcopum conuenerimus, si qua contradictio fuerit oborta (quia talia tractata sunt apud nos) non præsumant ad purgandum eum, qui ordinandus est, tres iam, sed postulentur ad numerum supradictorum vnus vel duo, & in eadem plebe, cui ordinandus est, discutiantur primo personæ contradicentium: postremo illa etiam quæ obijciuntur, pertractentur. Et cum purgatus fuerit, sub conspectu publico, ita demum ordinetur. Si hoc cum vestræ sanctitatis animo concordat, roboretur vestræ dignitatis responsione. Ab vniuersis episcopis dictum est: Placet fatis.

Afr. ca. 17.
Dist. 25.
Illud statuendum est.

* cōmunitorio nostro omnia tractata.

Honoratus & Urbanus episcopi dixerunt: Quoniam de * Concilio quædam tractata noscuntur, adiicimus etiam de die Paschæ nobis esse mandatum, ut de ecclesia semper Carthaginensi (sicut prædictum est) instruamur, & non sub angusto temporis spatio. Aurelius episcopus dixit: Si sanctitati vestræ videtur (quoniam nos spondidisse iam superius meminimus) ut singulis quibusque annis ad tractandum conueniamus, & cum conuenerimus in vnum, tunc diuulgabitur sanctus Paschæ dies per legatos, qui fuerunt in Concilio. Honoratus & Urbanus episcopi dixerunt: Nunc de præsentis cœtu petimus, ut literis prouinciam nostram de hac die informare dignemini. Aurelius episcopus dixit: Ita fiat necesse est.

Afr. c. 18.

Præsentis Concilii. ca. 1.

XLII.

Afr. ca. 19
16. qu. 1.
multis Cō-
ciliis hoc.

Epigonius episcopus dixit : Multis in Con-
ciliis hoc statutum est a cœtu sacerdotali , vt plebes
quæ in diœcesibus ab episcopis retinentur , quæ e-
piscopum nunquam habuerunt , non nisi cum vo-
luntate eius episcopi , a quo tenentur , proprios ac-
cipiant rectores , id est , episcopos. At vero quia
nonnulli , quodam dominatu adepti , communio-
nem fratrum abhorrent , vel certe , cum eleuati
fuerint , quasi in quadam arce tyrannicam ibi do-
minationem vindicant , quod plerique * stolidi ad-
uersus episcopos suos ceruices erigunt presbyteri ,
vel conuiuuiis sibi concilians plebem , vel certe
persuasum maligno * & illicito eosdem velint sibi
collocare rectores , quod quidem insigne mentis
tuæ tenemus votum , frater religiose Aureli , quia
hæc sæpe oppressisti , non curando tales * petiti-
ones , sed propter eorum malos cogitatus & prae-
concinnata Concilia hoc dico , non debere recto-
rem accipere eam plebem , quæ in diœcesi *semper*
subiacuit , nec vnquam proprium episcopum ha-
buit. Quapropter , si vniuerso sanctissimo * Con-
cilio complacet hoc , quod prosecutus sum , con-
firmetur. Aurelius episcopus dixit : Fratris & con-
sacerdotis nostri prosecutioni non obsisto , sed
hoc me & fecisse & facturum esse confiteor , circa
eos sane qui fuerint concordēs , non solum circa
ecclesiam Carthaginensem , sed circa omne sacer-
dotale consortium.

XLIII.

Afr. ca. 28.

Sunt enim plerique conspirantes cum propriis

plebibus, quas decipiunt, vt dictum est, earum
scalpentes aures, ad seducendum vitiosæ vitæ ho-
mines; vel certe inflati, & ab hoc consortio sepa-
rati, qui putent propriæ plebi incumbendum; &
nonnunquam conuenti, ad Concilium venire re-
fugiunt & detrectant, sua forte ne prodantur fla-
gitia, metuentes. Dico, si placet, circa hos, non
tantum diœceses non esse seruandas, verum etiam
de propria ecclesia, quæ illis male fauerit, omnino
adnitendum, vt etiam auctoritate publica reiician-
tur, atque ab ipsis principalibus cathedris remo-
ueantur. Oportet enim, vt qui vniuersis fratribus
ac toti Concilio inhæserit, non solum sua iure in-
tegro, sed & diœceses possideat. At vero, qui sibi
met putant plebes suas sufficere, fraterna dilectio-
ne contempta, nec tantum diœceses amittant, sed
(vt dixi) etiam propriis publica careant auctori-
tate, vt rebelles. Honoratus & Urbanus episcopi
dixerunt: Summa prouisio sanctitatis tuæ hæsit
mentibus singulorum, & puto omnium respon-
sione ea quæ profequi dignatus es, probanda. V-
niuersi episcopi dixerunt: Placet, placet.

XLIV.

Epigonius episcopus dixit: In multis Conciliis Afr. c. 28.
hoc statutum est, etiam nunc hoc confirmandum
est vestra prouidentia, fratres beatissimi, vt cleri-
cum alienum nullus sibi præripiat episcopus, præ-
ter eius arbitrium, cuius fuerit clericus. Dico au-
tem Iulianum, qui ingratus est Dei beneficiis per
meam paruitatem in se collatis, ita temerarium &
audacem extitisse, vt eum qui a me baptizatus est,

cum esset puer egentissimus, mihi ab eodem commendatum; cumque multis annis a me aleretur, atque increfceret, hunc, ut dixi, baptizatum in ecclesia mea per manum paruitatis meae constat, (idem in dioecesi Mapaliensi lector esse coeperat, imo annis ferme duobus legerat) nescio quo contemptu humilitatis meae, idem Iulianus arripuit, * quem dicit, quasi proprium ciuem sui loci Vza- ritani, me inconsulto, usurpare: nam & diaconum illum ordinavit: hoc si liceat, pateat haec licentia a vobis, beatissimi fratres: sin minus, tam impudens cohibeatur, nec se misceat communioni cuiusquam. Numidius episcopus dixit: Si non postulata neque consulta tua dignatione, id videatur fecisse Iulianus, iudicamus omnes inique factum atque indigne. Quapropter nisi idem Iulianus correxerit errorem suum, & cum satisfactione eundem clericum, quem fuit ausus ordinare, reuocauerit tuae plebi, contra statuta Concilii faciens, contumaciae suae, separatus a nobis, excipiet iudicium. Epigonius episcopus dixit: Aetate pater, & ipsa promotione antiquissimus, ut laudabilis, frater & collega noster Victor, vult hanc petitionem generalem omnibus effici.

XLV.

Afr. ca. 22. Aurelius episcopus dixit: Sermonem meum admittite, fratres. Contingit nonnunquam, ut postulentur ab ecclesiis quae praepositis egent, vel episcopis, vel presbyteris: & tamen memor statutorum, id sequor, ut conueniam episcopum eius, atque ei inculcem, quod eius clericus a qualibet ecclesia

clesia postuletur. Sed forte in hodierno non reluctati sunt, & ne quando contingat vt reluctentur, cum fuerint a me in hac causa postulati, quem scitis multarum ecclesiarum & ordinandorum causam sustinere. Iustum est ergo, vt quemlibet confacerdotum conueniam, cum duobus e consortio nostro vel tribus testibus. Si vero indeuotus extiterit, quid censet caritas vestra faciendum? Ego

* Subintellige, Africa tantum, non mundi totius.

* enim cunctarum ecclesiarum, dignatione Dei, vt scitis, fratres, sollicitudinem sustineo. 2. Cor. II.

Numidius episcopus dixit: Fuit semper hæc licentia huic sedi, vnde vellet, & de cuius nomine fuisset conuentus, pro desiderio cuiusque ecclesiæ ordinare episcopum. Epigonius episcopus dixit: Bonitas sequestrat possibilitatem. Minus enim præsumis, frater. Et cum te bonum & clementem omnibus reddis, (habes enim hoc in arbitrio) satis est vt satisfiat personæ vnius cuiusque episcopi in prima tantummodo conuentione. Si autem quodlibet huic sedi vindicandum fuerit sibi arbitratus, necesse habes tu omnes ecclesias suffulcire. Vnde tibi non potestatem damus, sed tuam assignamus, vt liceat voluntati tuæ semper & tenere quem voles, vt præpositos plebibus vel ecclesiis constituas, qui postulati fuerint, & vnde voles. Postumianus episcopus dixit: Deinde, qui vnum habuerit, numquid debet illi ipse vnus presbyter auferri? Aurelius episcopus dixit: Sed episcopus vnus esse potest, per quem, dignatione diuina, presbyteri multi constitui possunt: vnus autem episcopus difficile inuenitur constituendus. Quapropter si ne-

cessarium episcopatus quis habet presbyterum, & vnum (vt dixisti frater) habuerit, etiam ipsum ad promotionem dare debet. Postumianus episcopus dixit: Ergo si habet alius abundantes clericos, debet mihi alia plebs subuenire. Aurelius episcopus dixit: Sane, quomodo ecclesie alterius tu subueneris, persuadebitur illi qui plures habet clericos, vt vnum tibi ordinandum largiatur.

XLVI.

Afric. c. 23.

Honoratus & Vrbanus episcopi dixerunt: Audiuius constitutum, vt dioeceses non mereantur episcopos accipere, nisi cum consensu eius, sub quo fuerint constituta. Sed in prouincia nostra, cum aliqui forte in dioecesi (concedente eo episcopo, in cuius potestate fuerant constituta) ordinati sunt episcopi, etiam dioeceses sibi vindicant. Hoc & corrigi caritatis vestrae iudicio, & inhiberi de cetero debet. Epigonius episcopus dixit: Singulis episcopis seruatum est quod decebat, vt ex massa dioecesium nulla caperetur, vt proprium episcopum habuisset, nisi ipse consensum adhibuisset concedendi. Sufficiat enim si consenserit, vt eadem dioecesis permessa proprium tantum episcopum habeat, & ceteras sibi non vindicet dioeceses, quae exempta de fasce multarum, sola meruit honorem episcopatus suscipere. Aurelius episcopus dixit: Non dubito caritati vestrae omnium placere, eum qui in dioecesi, concedente episcopo qui matricem tenuit, solam eandem retinere plebem, in qua fuit ordinatus.

Item placuit, vt præter scripturas canonicas, Cod. Can. cap. 24. nihil in ecclesia legatur sub nomine diuinarum scripturarum. Sunt autem canonicæ scripturæ, Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium, Iesus Naue, Iudicum, Ruth, Regnorum libri quatuor, Paralipomenon libri duo, Iob, Psalterium Dauidicum, Salomonis libri quinque, Libri duodecim prophetarum, Isaias, Ieremias, Ezechiel, Daniel, Tobias, Iudith, Esther, Esdræ libri duo, Machabæorum libri duo. Noui autem testamenti, euangeliorū libri quatuor, Actuum apostolorum liber vnus, Pauli apostoli epistolæ tredecim, eiusdem ad Hebræos vna: Petri apostoli duæ, Ioannis apostoli tres, Iudæ apostoli vna, & Iacobi vna, Apocalypsis Ioannis liber vnus.

Quidam vetustus codex sic habet: De confirmando isto Canone transmarina ecclesia consulatur.

Hoc etiam fratri & confacerdoti nostro Bonifacio, vel aliis earum partium episcopis, pro confirmando isto Canone, innotescat, quia a patribus ista accepimus in ecclesia legenda. Liceat etiam legi Afric. 17. passiones martyrum, cum anniuersarii dies eorum celebrantur.

Licet istud cap. 47. in præsentī exemplari, tamquam aliquod huius Concilii capitulum habeatur, in aliis tamen certis Conciliorum libris dicitur esse Carthaginensis Concilii 24. capitulum, celebrati post consulatum Honorii duodecimum, & Theodosii octauum, quorum annus currit sub Bonifacio papa.

De Donatistis placuit, vt consulamus fratres & confacerdotes nostros Siricium & Simplicianum, Afric. 16. 1. quest. 4. placuit vt de infantibus.

de solis infantibus, qui baptizantur penes eosdem, ne quod suo non fecerunt iudicio, cum ad ecclesiam Dei salubri proposito fuerint conuersi, parentum illos error impediatur, * ne prouentur sacri altaris ministri. Quibus insertis, Honoratus & Vrbanus episcopi legati prouinciæ Mauritaniae Sitiphensis, dixerunt: Iam dudum, cum apud sanctitatem vestram allegarem scripta, dilati sumus, ea contemplatione, quod fratres nostri aduenire possent de Numidia legati: sed quia non pauci dies sunt, quibus expectati, minime uenerunt, ultra prætermittere quæ nobis mandata sunt a nostris coepiscopis, non oportet: atque ideo, fratres, suggestionem nostram libenter admittite. De fide enim Nicæni tractatus audiuius. Verum & de sacrificiis inhibendis post prandium, ut a ieiunis, sicut dignum est, offerantur, & tunc & nunc confirmatum est.

XLIX.

11. quæst. 3.
Placuit ut
episcopi.

^a Placuit, ut episcopi, presbyteri, diaconi, vel quicumque clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore episcopatus vel clericatus sui, agros vel quæcumque prædia nomine suo comparant, tamquam rerum dominicarum inuasionis crimine teneantur obnoxii, nisi admoniti, ecclesiae eadem ipsa contulerint. Si autem ipsis proprie aliquid liberalitate alicuius, vel successione cognationis obuenerit, faciant inde quod eorum proposito congruit. Quod si a suo proposito retrorsum exorbitauerint, honore ecclesiastico indigni, tamquam reprobi, iudicentur.

L.

Aurelius episcopus dixit: Quoniam igitur vni-
uersa arbitror fuisse tractata, si omnia cum animo
vestro conuenerunt, sermone vestro cuncta robo-
rate. Vniuersi episcopi dixerunt: Omnibus hæc
placuerunt, & hæc nostra subscriptione firmamus.
Et subscripserunt: Aurelius episcopus ecclesiæ
Carthaginensis, huic decreto consensi, & relecto
subscripsi. Epigonius episcopus Bullensis regionis,
subscripsi. Augustinus episcopus plebis Hipponæ
Regiensis, subscripsi. Similiter & omnes episcopi,
quadraginta quatuor numero, subscripserunt.

Codex
Can. c. 32.

ALTERA EDITIO
QUORVMDAM CAPITVLORVM
CONCILII CARTHAGINENSIS III.

ex codice Canonum desumpta.

Ωςτε δὸν Τεμπόλεως ἕνα ἐπίσκοπον
εἰς τοποτηρησίαν ἐλθεῖν· καὶ ὡςτε
Ⓞ πρεσβύτερον ἐκέισε δὸν πέντε
ἀκούεσθαι ἐπισκόπων.

*Vt de Tripoli vnus episcopus in
legationem veniat: & vt
presbyter ibidem a quinque
episcopis audiatur.*

ιδ'.

ΟΜΟΙΩΣ ἤρεσεν δὸν Τε-
πόλεως, διὰ πλεὺ τῆς χώρας ἐν-
δξαν, ἕνα ἐπίσκοπον εἰς τοποτηρησίαν
ἐλθεῖν, καὶ ἵνα ὁ πρεσβύτερος ἐκεῖ-
σε δὸν πέντε ἀκούηται ἐπισκόπων·
καὶ ὁ διάκονος δὸν τριῶν, ὡς αἰω-
τέρον εἶρηται τῷ ἰδίου ἀπὸ δὴλον ὅτι
ἐπισκόπου παρκαθημένου.

XIV.

ITEM placuit de Tripoli, pro-
pter inopiam prouinciæ, vt
vnus episcopus in legationem
veniat, & vt ibi presbyter a quin-
que audiatur episcopis, & dia-
conus a tribus, vt superius me-
moratum est, proprio episcopo
residente.

Carthag. 3.
cap. 2.